

KORRIK, 2024

RAPORTI MUJOR

METODOLOGJIA

[Iniciativa e Re Sociale \(NSI\)](#) po kryen monitorimin e mediave online dhe mediave sociale në bashkëpunim me [Pikasa Analytics INC](#), një kompani e analitikës së të dhënave e specializuar në zhvillimin dhe zbatimin e mjeteve, softuerëve dhe algoritmeve të mësimin të makinerive. Mjeti ua mundëson monitoruesve të numërojnë numrin nominal të artikujve për tema të caktuara dhe të shohin nivelin e angazhimit të audiencës.

Angazhimet në uebsajte përcaktohen si artikuj të lajmeve që janë shpërndarë në Facebook nga uebsajti i çdo burimi dhe numri total i pëlqimeve, shpërndarjeve dhe komenteve që janë grumbulluar. Angazhimet në mediat sociale përfshijnë pëlqimet, shpërndarjet dhe komentet e mbledhura nga të gjitha kanalet e mediave sociale (Facebook, Instagram, YouTube, TikTok, LinkedIn) për të gjitha postimet, duke përfshirë fotot, videot dhe tekstin. Vlerësimi i angazhimit shtrihet përtej organeve të mediave për të përfshirë një sërë llogarish të mediave sociale përfshirë ato të politikanëve dhe opinionbërësve.

Mjeti grumbullon artikuj dhe ekipi monitorues i NSI-së i shqyrton ato për të identifikuar dezinformimin e mundshëm dhe çrregullimet tjera informative. Sidoqoftë, mjeti ka disa kufizime. Është i përshtatur, me monitorë Pikasa dhe NSI të zgjedhur me kujdes për çdo llogari të vëzhguar. Rrjedhimisht, numri i përgjithshëm i postimeve dhe artikujve përfshin vetëm llogaritë e vëzhguara, duke përjashtuar llogaritë e tjera që gjithashtu mund të postojnë lajme. Llogaritja e angazhimit përbëhet nga të gjitha aksionet, komentet dhe ndërveprimet e tjera.

Për më tepër, llogaritë private mund të vëzhgohen vetëm nëse përcaktohen zyrtarisht si llogari të liderëve politikë ose faqe fansash. Për rrjedhojë, disa llogari të politikanëve në Facebook mund të mos përfshihen në analizë. Një kufizim tjetër lidhet me qasjen, pasi NSI mund të vëzhgojë artikuj dhe postime të publikuara që në 1 dhjetor 2023.

Mediat e vëzhguara që raportojnë nga Kosova në gjuhën serbe:

Alternativa, Gračanica Online, Radio Kontakt Plus, Kosovo Online, KoSSev, Medija Centar, TV Most, Radio Kim, Radio Mitrovica Sever, Radio Televizioni Gračanica, dhe RTK2

Periudha e vëzhgimit:

1 korrik - 31 korrik 2024

Numri i mediave online të vëzhguara:

126 duke raportuar në shqip dhe serbisht në Kosovë, 126 nga Serbia dhe 24 media ndërkombëtare.

Qëllimi i monitorimit:

Çrregullimet informative në internet dhe media sociale, duke përfshirë uebsajtet, portalet e lajmeve online, Facebook, YouTube, TikTok dhe Instagram në Kosovë me fokus në hapësirën informative të serbëve të Kosovës.

Temat specifike të vëzhguara:

Rezultatet preliminare të regjistrimit në Kosovë, vrasja e një polici serb nga një shqiptar i arratisur nga burgu i Kosovës, shfrytëzimi i mundshëm i litiumit në Serbi

Informata të përgjithshme në lidhje me temat e vëzhgimit:

Regjistrimi i Kosovës i vitit 2024, regjistrimi i parë mbarëkombëtar në më shumë se një dekadë, u zhvillua nga 5 prilli deri më 17 maj 2024 (në disa komuna deri më 24 maj), pasi u vonua disa herë për shkak të pandemisë COVID-19 dhe çështjeve të tjera procedurale. Sfidat përfshinin bojkot në veri të Kosovës nga komunat me shumicë serbe, duke i bërë jehonë problemeve të ngjashme nga regjistrimi i vitit 2011. Sipas rezultateve preliminare të regjistrimit të popullsisë të publikuar në korrik, Kosova ka 1.586.659 banorë.

Në korrik 2024, një zyrtar policie serb, Nikola Krsmanović, u vra dhe kolegu i tij, Vjekoslav Ilić, u plagos rëndë gjatë një kontrolli rutinë të automjetit në Loznicë, afër kufirit perëndimor të Serbisë me Bosnjën. Sulmuesi, Faton Hajrizi, i identifikuar si një shqiptar i Kosovës dhe i arratisur së fundmi nga një burg i sigurisë së ulët në Kosovë, hapi zjarr ndaj zyrtarëve para se të largohej nga vendi i ngjarjes. Incidenti shkaktoi një gjueti dy-ditore që përfshinte policinë serbe dhe bashkëpunimin me autoritetet boshnjake, duke përfunduar me vdekjen e Hajrizit në një operacion policor pranë Loznicës.

Memorandumi i Mirëkuptimit (MiM) ndërmjet Serbisë dhe Bashkimit Evropian për lëndët e para të qëndrueshme u nënshkrua më 19 korrik 2024, gjatë një samiti të nivelit të lartë në Beograd. Marrëveshja u nënshkrua nga Maroš Šefčovič, Nënkryetari i Komisionit Evropian për Marrëveshjen e Gjelbër Evropiane, dhe Dubravka Đedović Handanović, Ministria e Minierave dhe Energjisë e Serbisë. Marrëveshja mbështet zhvillimin e zinxhirëve të vlerës për lëndët e para të qëndrueshme, përfshirë litiumin, për të kontribuar në tranzicionin e gjelbër të BE-së.

Gjetjet kryesore

- Mediat serbe në Kosovë u fokusuan në liberalizimin e vizave, vrasjen e një polici dhe përvjetorin e masakrës së Staro Grackos. Vrasja e zyrtarit gjeneroi angazhimin më të lartë të audiencës.
- Mediat shqiptare në Kosovë u përqendruan kryesisht te i njëjti rast vrasjeje, reagimet ndaj ligjit të Komisionit të Pavarur të Mediave të Kosovës dhe mungesa e Vetëvendosjes në konsultimet e thirrura nga Presidentja.

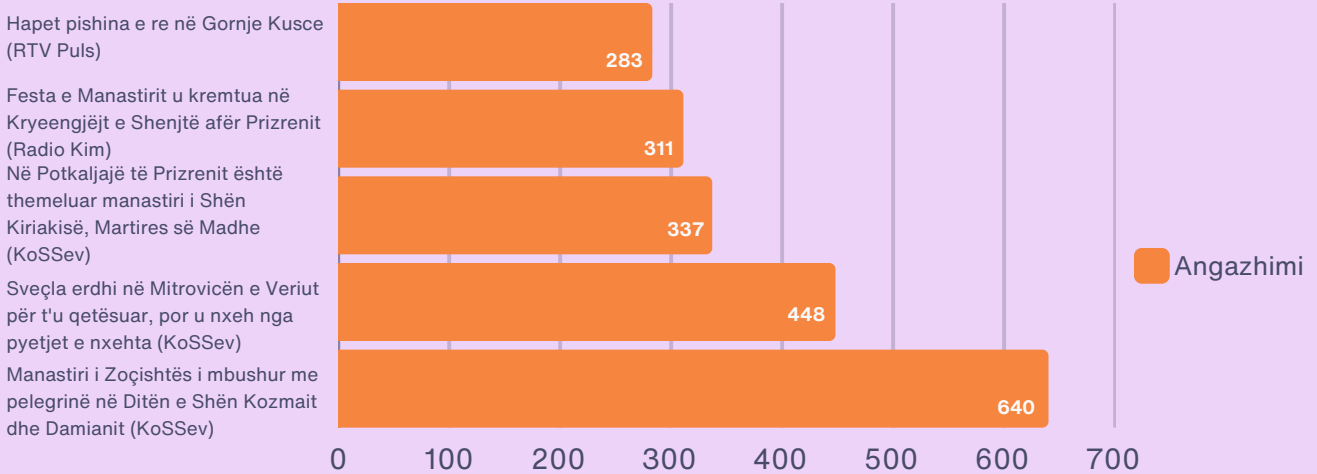
- Mediat në gjuhën serbe panë një rënie në angazhimin e përgjithshëm që nga maji 2024, ndryshe nga mediat në gjuhën shqipe, të cilat ruajtën nivele të qëndrueshme ndërveprimi.
- Deklarata mashtruese për gjobat për pjesëmarrjen në regjistrim u lëshuan nga Agjencia e Statistikave të Kosovës, duke ekzagjeruar penaltitetet dhe minimizuar bojkotet në veriun e Kosovës.
- Vrasja e policit serb çoi në narrativa kontradiktore. Zyrtarët serbë e etiketuan atë si "terrorizëm," ndërsa Ministri i Drejtësisë i Kosovës sugjeroi lidhje me krimin e organizuar serb dhe marrëveshjet për litium, të dyja të pambështetura me prova.
- Tabloidët në Serbi i përshkallëzuan tensionet etnike duke përdorur shpesh fyerje racore si "Šiptar" (37 artikuj në korrik) dhe duke përgjithësuar veprimet e qeverisë për të gjitha grupet etnike.
- Korniza manipuluese përfshinte lidhjen e ndërtimit të rrugëve në një zonë të mbrojtur me "shqiptarët që shkatërrojnë vendet e shenjta serbe", duke nxitur fajësimin kolektiv etnik.
- RTK transmetoi një histori të pabazuar nga Slobodna Bosna rreth liderëve globalë që shfrytëzojnë fshehurazi rezervat e litiumit të Serbisë, duke e lidhur atë me axhendat nacionaliste.

Rezultatet e monitorimit

Gjatë periudhës raportuese, media më aktive që raporton në gjuhën serbe ishte Kosova Online, e cila ka publikuar 2762 artikuj me 24,221 angazhime. E njëjta faqe ka regjistruar edhe më së shumti angazhime në rrjetet sociale.

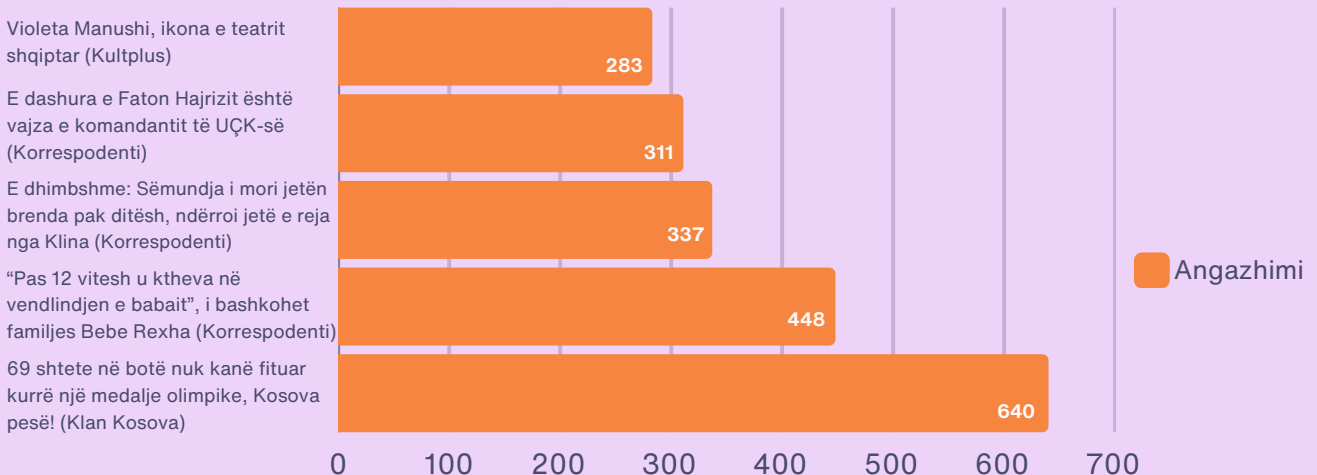
Gjatë korrikut, mediat në gjuhën serbe në Kosovë u përqendruan te liberalizimi i vizave për pasaportat e lëshuara nga Drejtoria e Koordinimit të Serbisë, duke publikuar 23 artikuj mbi këtë temë. Dy tema të tjera të rëndësishme përfshinin vrasjen e zyrtarëve serbë të policisë nga një i arratisur nga Kosova dhe eliminimin e tij pasues (17 artikuj) si dhe përvjetorin e masakrës së 14 serbëve në Staro Gracko (15 artikuj). Vrasja e policit serb gjeneroi nivelet më të larta të angazhimit të audiencës ndër temat më të raportuara. Nga ana tjetër, analiza e artikujve më të angazhuar në Facebook nxjerr në pah preferencën e audiencës për lajmet e lidhura me komunitetin në korrik, veçanërisht çështjet që lidhen me festat fetare. Megjithatë, krahasuar me muajt e mëparshëm, nivelet e përgjithshme të angazhimit ishin dukshëm më të ulëtat e regjistruara, pasi kjo ka qenë e dukshme që nga maji 2024; tani mund të flasim për trendin e rënies së angazhimeve.

Artikujt e popullarizuar në gjuhën serbe në Facebook

Zakonisht, nuk ka mbivendosje midis temave më të raportuara në mediat në gjuhën serbe dhe shqipe në Kosovë. Megjithatë, në korrik, pati një mbivendosje – vrasja e policëve serbë nga një i dënuar i arratisur nga Kosova dhe eliminimi i tij pasues (519 artikuj). Kjo u pasua nga mbulimi i reagimit negativ të BE-së dhe disa shteteve anëtare ndaj miratimit të Ligjit për Komisionin e Pavarur të Mediave, i cili nuk është në përputhje me *acquis* të BE-së dhe standardet e Këshillit të Evropës (KiE) (461 artikuj) dhe mungesa e partisë në pushtet, Vetëvendosje, në konsultimet për ditën e zgjedhjeve të caktuara nga Presidentja Vjosa Osmani (388 artikuj). Tema më e mbuluar gjithashtu fitoi më shumë angazhim (7446). Megjithatë, kur shqyrtohen artikujt individualë më të njohur në Facebook, lajmet e lidhura me sportin dhe pop-kulturën e tejkaluan angazhimin e audiencës. Ndryshe nga mediat në gjuhën serbe, mediat në gjuhën shqipe ruajtën një nivel të ngjashëm angazhimi si në muajin e kaluar të qershorit.

Artikujt e popullarizuar në gjuhën shqipe në Facebook

Gjatë periudhës raportuese, media më aktive që raportoi në gjuhën shqipe nga Kosova ishte Bota Sot, e cila ka publikuar 11,332 artikuj me 62,100 angazhime. Megjithatë, uebsajti që regjistroi më së shumti angazhime në rrjetet sociale ishte Klan Kosova, me 192,836 angazhime, nga 3,915 artikuj të publikuar në korrik.

Ashtu si në rastet e mëparshme, në korrik janë vërejtur çrregullime të informacionit lidhur me gjenocidin. Burimi i manipulimit ishte Kryeministri i Kosovës, i cili, në përvjetorin e gjenocidit në Srebrenicë, lavdëroi Qeverinë e Kosovës për themelimin e Ditës Përkujtimore për Gjenocidin në Srebrenicë. Mirëpo, ky manipulim politik e lidhi në mënyrë të rreme vendosjen e Ditës së Përkujtimit me miratimin e Ligjit për Amnisti të vitit 2013¹ nga Kurti.² Ligji i vitit 2013 ishte i kufizuar në kohë dhe në fushëveprim dhe shërbente si një mekanizëm për të lehtësuar integrimin e serbëve të Kosovës. Ai nuk kishte asnjë lidhje me gjenocidin në Srebrenicë apo me krimet e luftës të kryera në Kosovë.

Rezultatet paraprake të regjistrimit kanë qenë një temë thelbësore e diskutimit në media në të dyja gjuhët. Megjithatë, informacione të paverifikuara janë vërejtur në një nga artikujt e Kosovo Online,³ i cili raporton në tri gjuhë që kanë të bëjnë kryesisht me regjistrimin. Konkretisht, bashkëbiseduesi ka pohuar se “270.000 shqiptarë janë larguar nga Kosova pas liberalizimit të vizave”. Nuk ka të dhëna të besueshme për numrin e njerëzve apo grupeve etnike që janë larguar nga Kosova pas hyrjes në fuqi të liberalizimit të vizave me zonën Shengen në janar 2024. Megjithatë, nuk mund të ishin 270 mijë qytetarë, pasi ky është përafërsisht numri i përgjithshëm i rënies së popullsisë ndërmjet regjistrimit të vitit 2011 dhe atij të vitit 2024.

Ngjashëm me raportet e tjera mujore, çrregullime informacioni të lidhura me regjistrimin e popullsisë, të përhapura nga përfaqësues institucionalë, u vërejtën përsëri në korrik. Kreu i Agjencisë së Statistikave të Kosovës ka njoftuar opinionin se personat që refuzojnë të regjistrohen do të gjobiten. Ai pohoi se qindra njerëz refuzuan të regjistroheshin dhe se gjoba për mosregjistrim është nga 2000 deri në 20000 euro.⁴ Numri i personave që refuzuan të regjistrohen duhet të jetë më i madh se qindra, për shkak të bojkotit të gjerë të procesit në veri të Kosovës.⁵ Në dallim nga kjo, sipas ligjit në fuqi, gjoba për individët që refuzojnë të marrin pjesë në regjistrim është 50 euro, jo 2000 euro.

1 <https://www.slobodnaevropa.org/a/25043461.html>

2 <https://ekonomiaonline.com/kurti-11-vite-pas-kur-opozita-miratoi-projektligjin-per-amnistine-ge-i-fal-krimet-e-serbise-geveria-e-shpalli-11-korrikun-dite-perkujtimore-per-gjenocidin-ne-srebrenice/>

3 <https://www.kosovo-online.com/vesti/ekonomija/marsenic-popis-demantovao-kurtija-trende-depopulacije-kosova-30-7-2024>

4 <https://atvlive.tv/regjistrimi-i-popullsisë-kastrati-banoret-ge-kane-refuzuar-te-regjistrohen-do-te-gjobiten/>

5 Sipas vlerësimeve të ASK-së, në vitin 2011, në veri të Kosovës kishte 39,150 banorë, ndërsa regjistrimi i vitit 2024 kishte vetëm 6,746 banorë.

Një tjetër fushatë e iniciuar nga zyrtarë, e cila ngriti shqetësime për çrregullime të mundshme informacioni, lidhej me vrasjen e policit serb në Loznicë dhe eliminimin e mëpasshëm të autorit nga Kosova. Ky rast përfaqëson një shembull të qartë se si e njëjta ngjarje mund të interpretohet në Kosovë dhe Serbi me dallime të pajustificueshme. Duke qenë se autori i vrasjes së policit u identifikua si një shtetas kosovar i cili ditë para incidentit kishte ikur nga një burg i sigurisë së ulët në Kosovë, rasti paraqiti një çështje të ndjeshme që nxiti ndjenja negative dhe një shkallë tensionesh ndëretnike. Kjo nuk i pengoi zyrtarët e Kosovës dhe Serbisë që ta interpretonin ngjarjen përmes një prizmi konspirativ. Për shembull, ministrja e Drejtësisë së Kosovës, Albulena Haxhiu, pretendoi se autori i krimit iku nga burgu me ndihmën e “kriminelëve serbë”. Ajo gjithashtu tentoi të nënkuptonte se incidenti ishte i lidhur me nënshkrimin e marrëveshjes për nxjerrjen e litiumit në Serbi. Deklarata e parë nxiti shumë kritika ndaj ministres, me shumë opinionbërës që kërkonin dorëheqjen⁶ dhe llogaridhënien e saj nëse ndonjë grup i organizuar kriminal nga jashtë mund të organizojë arratisjen e të burgosurve nga Kosova. Më vonë gjatë muajit, ministrja u intervistua nga prokuroria lidhur me akuzat e saj.⁷

Nga ana tjetër, ministri serb i Punëve të Brendshme, Ivica Dačić, spekuloi se motivi pas incidentit lidhej me “terrorizmin që vjen nga territori i Kosovës”,⁸ pa prova konkrete për të mbështetur një pretendim të tillë. Një pretendim i tillë kaq herët në hetim mbart rrezikun e mashtrimit të publikut dhe nxitjes së narrativave që mund të rrisin tensionet ndërmjet Kosovës dhe Serbisë. Duke pasur parasysh treguesit e fortë se vrasja mund të ketë qenë një akt i izoluar i nxitur nga një kontroll i papritur, atribuimi i parakohshëm i motiveve mund të shtrembërojë perceptimin publik dhe potencialisht të nxisë frikë ose konflikt të panevojshëm. Në fakt, uebsajti për demantimin e lajmeve të rreme, Raskrikavanje,⁹ u mor gjithashtu me akuzat e tabloidëve serbë ndaj Albin Kurtit lidhur me incidentin. Artikulli nga Raskrikavanje kritikon Srpski Telegraf për fajësimin e parakohshëm të Albin Kurtit për sulmin në afërsi të Loznicës, duke e cilësuar atë një akt terrorist të orkestruar nga Kosova, pavarësisht se nuk ka prova që e mbështesin këtë pretendim. Artikulli thekson se si raportime të tilla spekulative ushqejnë tensionet etnike dhe përhapin dezinformata, pasi zyrtarët dhe mediat serbe e cilësuan incidentin si të motivuar politikisht pa prova konkrete. Raskrikavanje thekson mungesën e fakteve për të vërtetuar këto pretendime dhe dëmin e mundshëm të narrativave të tilla në thellimin e mosbesimit ndëretnik.¹⁰

6 <https://www.periskopi.com/haxhiu-hedh-dyshime-mbi-vrasjen-e-hajrizit-thote-se-ikja-e-te-burgosurve-u-be-me-ndihmen-e-grupeve-kriminale-serbe/>

7 <https://kosev.info/haxhiu-serb-policeman-shot-dead-on-eve-of-lithium-contract-signing-near-planned-mine-site/>

8 <https://www.periskopi.com/deklarata-skandaloze-e-ministres-haxhiu-per-arratisjet-kerkohet-doreheqja-e-saj-dhe-te-merret-ne-pyetje-nga-prokuroria/>

9 <https://www.kosovo-online.com/vesti/politika/sqecijalno-tuzilastvo-kosova-hadziu-ispitana-u-vezi-svojih-nedavnih-izjava-22-7-2024>

10 <https://www.rts.rs/vesti/hronika/5490550/ivica-dacic-loznica-.html>

11 <https://www.raskrikavanje.rs/page.php?id=Srpski-telegraf-oznacio-Kurtija-kao-krivca-za-napad-kod-Loznice-1368>

Rasti i vrasjes së policit serb nxiti frekuencën më të lartë se zakonisht të përdorimit të sharjes racore “šiptar” në tabloidet serbe, me të paktën 37 artikuj të tillë të regjistruar në korrik.

Nxjerrja e mundshme e litiumit në Serbi ka qenë temë e një artikulli të Slobodna Bosna, i cili është transmetuar në Kosovë nga RTK-ja. Në muajt e mëparshëm, RTK-ja ishte tashmë nën vëzhgimin publik për ritransmetimin e dyshuar të çrregullimeve të informacionit nga i njëjti medium me bazë në Bosnje dhe Hercegovinë, gjë që çoi në tensione të mëdha të brendshme dhe dorëheqje. Ky artikull nga Slobodna Bosna, siç është analizuar nga RTK Live,¹² është i mbushur me pretendime të pabazuara, teori konspirative dhe retorikë nxitëse, që ndërthur aktorë politikë lokalë dhe globalë rreth çështjes së nxjerrjes së litiumit në Serbi. Artikulli pretendon marrëveshje të fshehta midis Presidentit serb Aleksandar Vučić dhe liderëve ndërkombëtarë, përfshirë Donald Trump, Xi Jinping dhe Vladimir Putin, për të shfrytëzuar burimet e litiumit të Serbisë përmes korrupsionit sistemik të lidhur me kompaninë Rio Tinto. Narrativa e lidh këtë me axhendën më të gjerë "klero-nacionaliste" të Vuçiqit, që supozohet se mbështetet nga memorandumi i nënshkruar me kancelarin gjerman Olaf Scholz.

Shfaqen mospërputhje të rëndësishme, si roli i paverifikuar i liderëve dhe kompanive të huaja si Elon Musk dhe Jared Kushner në planet e Vuçiqit, krahas pretendimeve se mbështetja e BE-së lehtëson ekspansionizmin e "Botës Serbe".

Një artikull tjetër i Večernje Novosti, i ritransmetuar nga Kosovo Online,¹³ gjithashtu shfaq narrativën që përjetësojnë komplotet politike. Artikulli trajton numrin gjoja në rritje të incidenteve ndëretnike kundër serbëve të Kosovës, por gjuha emocionale e përdorur, si p.sh. "spastrim etnik" ose "pogrom," në mungesë të një perspektive të balancuar që përfshin rezultate të hetimeve, ngre pikëpyetje mbi sinqeritetin e qëllimit për të hetuar seriozisht një problem potencial dhe sugjeron përpjekje për të amplifikuar frikën dhe narrativat polarizuese.

Zhvillimet në veri, si mbyllja e pikave të karburantit pa licencë, nxiti një tjetër çrregullim informacioni të udhëhequr nga zyrtarët. Ministri i Punëve të Brendshme të Kosovës, Xhelal Sveçla, pretendoi në mënyrë të rreme se një nga pikat e karburantit ishte “një degë e Gazprom-it rus,”¹⁴ çka analistë të tjerë e interpretuan si një përpjekje të supozuar për të zgjeruar ndikimin e Rosisë në Kosovë. Megjithatë, pika e karburantit në fjalë ishte në pronësi private të një qytetari kosovar, siç u konfirmua nga Ministria e Industrisë, Ndërmarrësisë dhe Tregtisë e Qeverisë së Kosovës (MINT).¹⁵

¹² <https://www.rtklive.com/sq/news-single.php?ID=671626>

¹³ <https://www.kosovo-online.com/vesti/politika/novosti-modrice-od-kurtijevog-jagodnog-zivota-ove-godine-srbi-napadnuti-67-puta-8-7>

¹⁴ <https://www.botasot.info/politika-lajme/2203461/u-mbyll-damari-i-gazpromit-rus-vijne-reagimet-ja-pse-permendet-isa-mustafa-per-rastin-e-kompanise-nis/>

¹⁵ <https://www.dukagjini.com/kush-qendron-pas-pompave-te-mbyllura-ne-veri-te-kosoves/>

Një shembull i një çrregullimi informativ, ndoshta i nxitur nga nxitimi i një pjese të mediave në Serbi, ishte ritransmetimi i një teksti satirik nga dramaturgu kosovar Jeton Neziraj, me titullin "Deklaratë publike."¹⁶ Teksti shpallte një festival kulturor fiktiv që do të shfaqte shfaqje nga Kosova në Beograd. Me shumë gjasë si përgjigje ndaj ndalimit të festivalit Mirëdita, Dobar dan, autori përdori citime të supozuara nga kolegët e tij nga Beogradi dhe një sërë detajesh të tjera për shfaqjet që supozohej se do të prezantoheshin. Disa media në Serbi, përfshirë N1,¹⁷ e kanë publikuar atë si një shpallje zyrtare publike, në vend që ta trajtonin si një tekst satirik.

Tabloidët serbë vazhduan praktikën e përdorimit të gjuhës nxitëse për të sulmuar zyrtarët e Kosovës, si në këtë rast: *Kurti ka frikë nga takimi me Vuçiqin! Petković: Dialogu është mënyra e vetme për të normalizuar marrëdhëniet, por ekstremist nga Prishtina nuk është i interesuar!*¹⁸ Etiketimi i Albin Kurtit si "ekstremist" kontribuon në një narrativë polarizuese dhe mund të perceptohet si çrregullim informacioni, pasi synon të delegjitimojë palën tjetër.

Disa artikuj në tabloidet serbe dhe mediat kryesore online dhe të shkruara manipuluan audiencën e tyre duke përdorur konceptin e fajit kolektiv për të raportuar mbi qëllimin e autoriteteve qeveritare në Kosovë për të ndërtuar rrugë në zonën e veçantë të mbrojtur në kundërshtim me ligjin. Përdorimi i termave "Shqiptarët" në titujt "*Shqiptarët po rrënojnë një vend të shenjtë serb për të ndërtuar një rrugë*"¹⁹ dhe "*Shqiptarët po rrënojnë një vend të shenjtë serb për të ndërtuar një rrugë*"²⁰ përpiqet të kolektivizojë përgjegjësinë për veprimet e individëve të veçantë ose të qeverisë, në vend që t'i atribuojë ato autoriteteve ose grupeve të përfshira drejtpërdrejt. Ky formulim i përgjithëson veprimet si përfaqësuese të një grupi të tërë etnik, gjë që mund të përjetësojë stereotipe të dëmshme dhe të nxisë tensione ndëretnike.

¹⁶ <https://www.danas.rs/kultura/jeton-neziraj-saopstenje-za-javnost-nedelja-kosovskog-pozorista-u-beogradu-umetnicko-istrzivacki-projekat/>
<https://n1info.rs/kultura/tri-dana-beograd-ce-disati-albanski-iz-pristine-najavljena-nedelja-kosovskog-teatra-u-narodnom-pozoristu/>

¹⁷ <https://www.botasot.info/politika-lajme/2203461/u-mbyll-damari-i-gazpromit-rus-vijne-reagimet-ja-pse-permendet-isa-mustafa-per-rastin-e-kompanise-nis/>, dhe <https://pravda.rs/2024/7/1/kurti-se-plasi-susreta-sa-vucicem-petkovic-djalog-je-jedini-nacin-za-normalizaciju-odnosa-ali-pristinskog-ekstremistu-to-ne-zanima/>

¹⁹ <https://www.dukagjini.com/kush-qendron-pas-pompave-te-mbyllura-ne-veri-te-kosoves/>

²⁰ <https://www.politika.rs/sr/clanak/625643/Albanci-zatiru-tragove-svetinje>

Ky raport është përgatitur nga Iniciativa e Re Sociale, një organizatë e shoqërisë civile nga Mitrovica e Veriut për të ndikuar përfundimisht në gjithëpërfshirjen, ndërtimin e besimit, proceset e demokratizimit dhe qeverisjen e mirë në Kosovë. Duke vepruar kështu, NSI ndjek vizionin e saj për një shoqëri gjithëpërfshirëse të ndërtuar mbi besimin dhe vlerësimin midis komuniteteve të saj, në të cilën qytetarët nga të gjitha grupet etnike marrin pjesë aktivisht në shoqëri dhe në qeverisjen e saj.